

Силабус дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)»

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 274 · АВТОМОБІЛЬНИЙ ТРАНСПОРТ

БАКАЛАВР

120 годин · 4 кредити ЄКТС · 4 змістовних модулі

Загальна інформація про дисципліну

Ідентифікація

Назва: Українська мова (за професійним спрямуванням)

Спеціальність: **274** Автомобільний транспорт

Ступінь: Бакалавр

120

Годин

загальний обсяг дисципліни

4

Кредити ЄКТС

відповідно до стандарту

4

Модулі

змістовних блоки курсу

Компетентності та результати навчання

Загальні компетентності Здатність до аналізу, синтезу та критичного оцінювання інформації у мовному та фаховому контексті: виявлення суттєвих мовних явищ, порівняння стилістичних альтернатив, формування обґрунтованих висновків і чіткого висловлення власної позиції. Уміння самостійно навчатися, планувати роботу та організовувати виконання завдань у визначені строки, зокрема під час підготовки рефератів, мовних аналізів і презентацій. Здатність до усної та письмової професійної комунікації: чітко пояснювати технічні поняття автомобільної галузі, аргументовано відповідати на запитання, оформлювати документи, звіти та аналітичні записки. Відповідальність, ініціативність, дисциплінованість та готовність працювати в команді під час групових мовних вправ і обговорення фахових ситуацій. - аналізувати навчальну, нормативну та технічну інформацію мовними засобами; - виділяти головне та узагальнювати матеріал із фахової літератури; - планувати власну діяльність і дотримуватися дедлайнів; - коректно спілкуватися з викладачами та одногрупниками; - брати участь у командній роботі та розподіляти обов'язки.	Фахові компетентності Розуміння сутності мови професійного спілкування, її функцій та ролі в технічній і транспортній галузях. Знання норм сучасної української літературної мови, стилів ділового й наукового мовлення, термінологічних систем у сфері автомобільного транспорту. Здатність складати, редагувати та аналізувати фахові документи: технічні акти, службові листи, пояснювальні записки, технічні звіти. Знання засад ділового спілкування, техніки усного мовлення та правил оформлення ділової документації відповідно до чинних державних стандартів (ДСТУ 4163:2020). - оцінювати рівень мовної культури власного і чужого мовлення; - визначати стилістичну приналежність і жанр тексту; - характеризувати систему технічної термінології у сфері автотранспорту; - орієнтуватися в нормах оформлення ділових документів; - пояснювати вплив мовної культури на ефективність фахової діяльності.	Результати навчання Пояснювати сутність мовних категорій та явищ: мовна норма, стиль, жанр, термін, дискурс, ділове мовлення, документ. Аналізувати тексти технічної документації автомобільної галузі для виявлення мовних особливостей і помилок. Характеризувати функціональні стилі мови, застосовувати методи редагування та вдосконалення фахових текстів, визначати основні тенденції у розвитку технічної термінології українською мовою. Орієнтуватися в нормативно-правовій базі у сфері державної мови та мовної політики. - пояснювати мовний зміст фахових термінів автомобільного транспорту; - аналізувати структуру й особливості ділових документів; - визначати показники мовної правильності, точності та виразності; - застосовувати базові методи редагування науково-технічних текстів; - використовувати нормативні та інформаційні джерела для вдосконалення фахового мовлення.
--	--	---

Законодавчі та нормативно-стильові основи професійного мовлення

Тема 1.1

Українська мова як державна і мова професійного спілкування. Предмет і завдання курсу, мовне законодавство та мовна політика України, Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної».

Тема 1.2

Норми сучасної української літературної мови: орфоепічні, лексичні, граматичні, стилістичні та правописні. Типові помилки в мовленні технічних фахівців та засоби їх усунення.

Тема 1.3

Функціональні стилі та жанри мовлення. Офіційно-діловий, науковий, публіцистичний стилі: ознаки, жанри, особливості вживання у сфері автомобільного транспорту.

Термінологія та наукове мовлення у сфері автомобільного транспорту

Тема 2.1

Технічна термінологія автомобільної галузі. Поняття терміна, терміносистеми, галузевої номенклатури. Українські терміни у сфері транспортних технологій, двигунобудування та технічної експлуатації.

Тема 2.2

Науковий стиль і його засоби у фаховому спілкуванні. Мова технічних звітів, пояснювальних записок, курсових і кваліфікаційних робіт. Редагування науково-технічних текстів.

Тема 2.3

Переклад і редагування технічних текстів. Особливості перекладу з російської та іноземних мов на українську у сфері автомобільного транспорту. Типові помилки технічного перекладу та їх виправлення.

Тема 2.4

Культура усного наукового й технічного мовлення. Публічний виступ, доповідь, дискусія. Підготовка і презентація технічних повідомлень, захист звітів у сфері автотранспорту.

Ділова документація у сфері автомобільного транспорту

Тема 3.1

Система ділової документації. ДСТУ 4163:2020 та вимоги до оформлення документів.
Класифікація документів, реквізити, бланки.
Специфіка документообігу на підприємствах автомобільного транспорту.

Тема 3.2

Особові та довідково-інформаційні документи. Заява, резюме, автобіографія, характеристика, довідка, службова записка. Оформлення документів для працевлаштування у транспортній галузі.

Тема 3.3

Організаційно-розпорядча документація. Накази, протоколи, акти, договори, інструкції.
Мовні особливості оформлення організаційних і розпорядчих документів на транспортних підприємствах.

Тема 3.4

Технічна та виробнича документація. Технічні умови, паспорти, акти огляду та прийому автомобілів, дорожні листи, технічні акти.
Мовне оформлення технічних документів відповідно до галузевих стандартів.

Культура ділового спілкування та риторика у фаховій діяльності

Тема 4.1

Ділове спілкування і мовленнєвий етикет. Форми ділового спілкування: переговори, наради, ділові бесіди. Мовленнєвий етикет у фаховій сфері автомобільного транспорту.

Тема 4.2

Усне ділове мовлення та риторика. Мистецтво переконання, аргументації та публічного виступу. Підготовка фахових доповідей і презентацій про технічні інновації в автотранспорті.

Тема 4.3

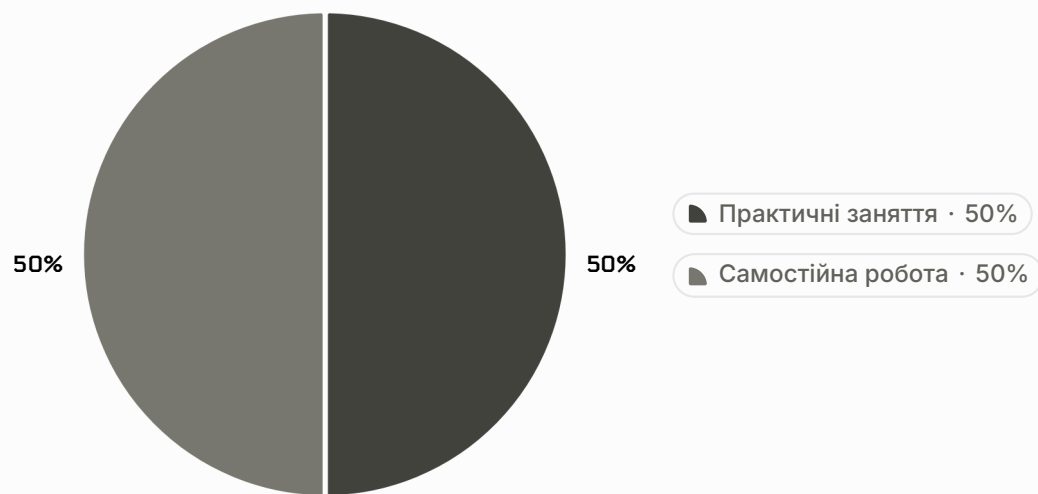
Службове листування та електронне ділове мовлення. Ділові листи, електронна кореспонденція, запити, пропозиції. Особливості сучасного ділового листування у транспортних організаціях.

Розподіл навчального часу – 120 годин

Модуль	Тема	Лекції (год.)	Практичні (год.)	Самостійна робота (год.)
Модуль 1	Тема 1.1 — Державна мова і мовне законодавство	0	6	6
	Тема 1.2 — Норми літературної мови	0	6	6
	Тема 1.3 — Функціональні стилі мовлення	0	6	6
Модуль 2	Тема 2.1 — Технічна термінологія автогалузі	0	4	4
	Тема 2.2 — Науковий стиль і технічні тексти	0	4	4
	Тема 2.3 — Переклад і редагування	0	4	4
	Тема 2.4 — Усне наукове мовлення	0	4	4
Модуль 3	Тема 3.1 — Система ділової документації (ДСТУ)	0	6	6
	Тема 3.2 — Особові та довідкові документи	0	6	6
	Тема 3.3 — Організаційно-розпорядча документація	0	6	6
	Тема 3.4 — Технічна та виробнича документація	0	6	6
Модуль 4	Тема 4.1 — Ділове спілкування і мовленнєвий етикет	0	4	4
	Тема 4.2 — Риторика та публічний виступ	0	4	4
	Тема 4.3 — Службове листування	0	4	4
Разом		0	60	60

 Загальний обсяг: **120 годин = 4 кредити ЄКТС**. Дисципліна реалізується виключно через практичні заняття та самостійну роботу. Розподіл є орієнтовним і може коригуватися відповідно до специфіки навчального процесу.

Примітки до розподілу часу

Структура навчального часу

Загальний обсяг — **120 годин (4 кредити ЄКТС)** — розподілено між двома формами роботи для забезпечення балансу між аудиторною практикою та самостійним опрацюванням матеріалу.

- **Практичні заняття (60 год.):** відпрацювання мовних навичок, складання документів, мовний аналіз текстів
- **Самостійна робота (60 год.):** поглиблене вивчення, підготовка завдань, опрацювання джерел

□ Практичні заняття та самостійна робота — **по 50% обсягу дисципліни** — студенти формують мовну компетентність через активну практику.

Самостійна робота студентів

Опрацювання літератури

Поглиблене вивчення теоретичного матеріалу за підручниками з української мови (Шевчук С.В., Клименко І.В., Мамич М.В.), нормативно-правовими актами (Закон про мову, ДСТУ 4163:2020), науковими статтями у фахових виданнях. Студент має вміти конспектувати ключові положення, виділяти головні поняття та визначення, порівнювати підходи різних авторів до трактування мовних явищ, формувати короткі узагальнення за темами курсу.

Робота з інформаційними ресурсами

Опрацювання офіційних сайтів: Верховної Ради України (zakon.rada.gov.ua), Міністерства освіти і науки (mon.gov.ua), Інституту мовознавства ім. О.О.Потебні НАН України, електронних словників і корпусів української мови (sum.in.ua), порталу державної мовної служби. Аналіз технічної документації та нормативних актів у сфері автомобільного транспорту. Результат — розвиток навичок роботи з офіційними та фаховими джерелами.

Індивідуальні завдання

Виконання мовних завдань із редагування технічної документації та фахових текстів автомобільної галузі; аналітичних завдань щодо термінологічних систем та особливостей наукового стилю в транспортній сфері; творчих завдань — підготовка есе, аналітичних записок, складання зразків ділових документів (накази, акти, дорожні листи, пояснювальні записки). Очікуваний результат — уміння застосовувати теорію на практиці та обґрунтовувати висновки.

Підготовка до занять

Підготовка до практичних занять шляхом опрацювання умов завдань, повторення теоретичного матеріалу та відпрацювання алгоритмів складання документів; підготовка до тестувань через вивчення ключових термінів і визначень, мовних норм і базових правил; підготовка до контрольних робіт за кожним змістовним модулем через систематизацію знань, повторення прикладів із занять і редагування типових текстів автомобільної галузі.

Форми контролю знань

1

Поточний контроль

Завдання: мовні та аналітичні вправи за темами змістовного модуля, редагування текстів, складання документів. Оцінюються регулярність виконання завдань, якість відповідей і рівень засвоєння матеріалу. Поточний контроль формує накопичувальну оцінку протягом семестру.

2

Проміжний контроль

Самостійна робота — комплексне мовне завдання або реферат, які охоплюють теми змістовних модулів (теоретичні мовні питання, редагування фахових текстів, складання ділових документів автомобільної галузі). Оцінюються повнота відповіді, правильність мовного оформлення та обґрунтованість висновків.

3

Підсумковий контроль

Залік або іспит відповідно до навчального плану. Форма проведення — тестування та/або письмове завдання. Підсумкова оцінка враховує результати поточного, проміжного та підсумкового контролю відповідно до встановленої шкали оцінювання: 100-бальна система з переведенням у національну шкалу та ЄКТС.

Методи викладання

Підходи до навчання

Викладання дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» поєднує класичні академічні та інтерактивні методи, що забезпечує формування не лише міцної теоретичної мовної бази, а й практичних навичок, необхідних для майбутньої професійної діяльності у сфері автомобільного транспорту. Такий підхід сприяє глибшому розумінню мовних процесів, розвитку комунікативної компетентності та вмінню застосовувати набуті знання під час розв'язання фахових завдань.

Практичні заняття Системне опрацювання теоретичного матеріалу з використанням наочних схем, таблиць і прикладів із фахової документації автотранспорту; студенти виконують вправи та задають уточнювальні запитання.	Аналіз фахових текстів Опрацювання реальних технічних документів, актів і звітів автомобільного транспорту; студенти виявляють мовні помилки, пропонують виправлення та обґрунтовують висновки.	Практичне документування Складання зразків ділових документів за темами (накази, акти, заяви, службові листи, дорожні листи); відпрацювання алгоритмів оформлення відповідно до ДСТУ 4163:2020.
Дискусії Обговорення актуальних мовних проблем у технічній сфері (вживання термінів, русизми, кальки, нові запозичення); розвиток критичного мислення та аргументації.	Робота з нормативними документами Опрацювання Закону про мову, ДСТУ 4163:2020, галузевих стандартів та інструкцій із документування; формування навичок роботи з правовою і нормативною базою.	Самостійне дослідження Підготовка аналітичних записок, міні-рефератів і презентацій за обраною мовною темою; розвиток навичок самостійного пошуку та систематизації інформації.
Тестування та опитування Перевірка рівня засвоєння матеріалу після кожної теми; формування навичок чіткого та лаконічного формулювання відповідей у фаховій сфері.		
 Усі методи спрямовані на формування компетентностей, передбачених освітньо-професійною програмою спеціальності 274 «Автомобільний транспорт».		

Рекомендована література та ресурси

1. Шевчук С. В., Клименко І. В. Українська мова за професійним спрямуванням : підручник. — Київ : Алерта, 2023. — 536 с.
2. Мамич М. В. Українська мова (за професійним спрямуванням) : навчально-методичний посібник. 3-тє вид., доповнене і перероблене. — Одеса : Фенікс, 2023. — 86 с.
3. Голоюх Л. В. Українська мова за професійним спрямуванням. Для студентів юридичного факультету : навч. посібник. — Луцьк : Вежа-Друк, 2023. — 192 с.
4. Голоюх Л. В. Українська мова за професійним спрямуванням. Для студентів навчально-наукового фізико-технологічного інституту : навч. посібник. — Луцьк : ВНУ ім. Лесі Українки, 2022. — 192 с.
5. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» від 25.04.2019 № 2704-VIII (зі змінами). — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19>
6. ДСТУ 4163:2020. Уніфікована система організаційно-розпорядчої документації. Вимоги до оформлювання документів. — Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2021.
7. Закон України «Про автомобільний транспорт» від 05.04.2001 № 2344-III (зі змінами). — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2344-14>
8. Закон України «Про дорожній рух» від 30.06.1993 № 3353-XII (зі змінами). — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3353-12>
9. Омелічев О. В. Підручник з будови автомобіля. Посібник для автомобілістів-початківців. 4-е вид. — Харків : Моноліт, 2023. — 288 с.
10. Сахно В. П., Поляков В. М., Безсмертний А. В. Теорія експлуатаційних властивостей автомобіля : навч. посіб. — Київ : НТУ, 2022. — 356 с.
11. Личов Д. О., Петренко Т. В., Сафаров Е. Г. Використання електробусів на автотранспортних підприємствах. Вісник ХНТУ. — 2023. — № 3(86). — С. 33–38.
12. Буряк М., Розум Р., Фалович Н. та ін. Оцінка міцності та надійності автотранспортних засобів. Вісник машинобудування та транспорту. — 2022. — Т. 15, № 1.
13. Степасюк Л. М., Якимовська А. В. Методичні вказівки для виконання практичних завдань. — Київ : НУБіП України, 2024.
14. Практикум з української мови за професійним спрямуванням : збірник вправ і завдань для самостійної роботи студентів технічних спеціальностей / М. М. Кобець, С. М. Терьохіна. — Київ : НТУУ «КПІ», 2014. — 61 с.
15. Офіційний сайт Верховної Ради України. — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
16. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. — URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
17. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. — URL: <https://mon.gov.ua/>
18. Офіційний сайт Міністерства інфраструктури України. — URL: <https://mtu.gov.ua/>
19. Словник української мови онлайн. — URL: <https://sum.in.ua/>
20. Правопис.org — електронний правописний ресурс. — URL: <https://pravopys.net/>
21. Електронний корпус текстів української мови. — URL: <http://www.mova.info/>
22. Державна служба статистики України. — URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
23. Журнал «Мовознавство» (НАН України). — URL: <https://movoznavstvo.org.ua/>
24. Журнал «Українська мова» (Інститут мовознавства НАН України). — URL: <https://ukrmova.iul-nasu.org.ua/>
25. Науковий вісник «Вісник ХНТУ. Серія: Технічні науки». — URL: <https://vestnik.khntu.edu.ua/>